

Արեւելեան

Պարոյ

Արեւելեան փող կը հրատարակուի ամեն օր :

Տարեկան գինն է Պօլոյ համար կանխիկ 1 Օսմանեան ոսկի • իսկ գաւառաց համար բութայի ծախքը մեր վրայ ըլլալով 7 արծաթ մէճիտ :

Մէկ օրինակը 10 փարայ է :

Ծանուցմանց տողն առաջին անգամի համար 2 զրշ • երկրորդ անգամի համար 1 զրշ • և ուրիշ անգամներու համար մասնաւոր սակարկութիւն կը լինի :

Ար եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէն-Խմբագիրն Կ. Պօլիս Քիւրք-ճի խանի վարի յարկ թիւ 26 Արեւելեան փողոյ սպաղարտունը :

Ա. ՏԱՐԻ

1873 ՄԱՅԻՍ 19 ՇԱԲԱԹ

ԹԻՒ 24

Ա.ԶԳԱՅԻՆ

ՎԱՆԱՅ ԽՆԴԻՐ

ԿԱՄ

ՕՐԷՆՔ ԵՒ ԳՈՐԾԱՂԻՐՈՒԹԻՒՆ

(Ծ-ր. և Է-րժ. Դ-ն Է-ն 23.)

Իրիմեան սրբազանը կրկին և կրկին բողոքներէ ստիպեալ իրաց վիճակը կրօն, ժողովոյն կը յայտնէ և այնուհետեւ կը հեռագրէ Պօլոս վարդապետին թէ պաշտօնէ դադարած է : Ասկէ Ս. Պատրիարքի դէմ հակառակութիւն մը կը ծագի (անշուշտ այս խնդիրը հակառակութեան նիւթ լինել անտեղի էր, եթէ արդէն օտարանիւթ կիրք մը չարժաւորի չը լինէր, հաւանական է կարծել թէ կրօն, ժողովոյ կազմութեան սկիզբէն «կը յուսանք գործիք չեն լինիր» իրեն համար կրկնութիւնը և թերեւ ծայրայեղ զգուշութիւն մը զիրենք ուրիշ գործիք չլինէր է) հակառակութեան նիւթը : Պատրիարքն առանձին հեռագրելու իրաւունք չունի խօսքը կրօն, ժողովէն կը բղկի, որով և Պօլոս քաջալերութիւն և պաշտպանութիւն գտած յուսալով, կ'սկսի ըմբոստանալ : Արդ՝ եթէ ընթերցողը միաբը չէ պահած Սահմանադրութեան արդի վիճակին վրայ վերը խօսածն՝ կրկնենք և ապացուցանենք թէ Պատրիարք առանձին հեռագրելու իրաւունք ունի :

Իրաւունք ունի առանձին մերժել զՊօլոսն, վասն զի նա դատաւարտեալ վճռոյ չարունակութեան մէջ և իր իշխանութեան օրով օտարամուտ ապրսպամբ մըն էր : Իրաւունք ունէր խը-

րիմեան առանձին հեռագրելու, վասն զի Պօլոս ոչ Սահմանադրութեամբ ընտրեալ պաշտօնեայ մ'էր ոչ զայն իր օրով կրնդակ ֆէրման կամ պարտքով հաստատած էր : Իրաւունք ունէր Պատրիարքը վասն զի Սահմանադրութեան ներկայ վիճակը օրինադատական ազատութեան մէջն է : Իրաւունք ունէր Ս. Պատրիարք, վասն զի երկու հարիւր հազարի մօտ Հայ ժողովրդեան ներկայ և ապագայ կեանքը վտանգող սոսկական դատաւարտեալ մը և փնասակար մը կը մերժէ, ազգային և եկեղեցական օգտակարութեան օրէնքով : Ձեռնհասութիւն ունի Ս. Հայրիկ, Քաղ. ժողով չըլլալով, նորա իշխանութիւնն յինքն կը կրէ : Իրաւունք ունի, վասն զի կրօն, ժողովոյ ալ հաղորդած է :

Իրաւունք ունի կրօն, ժողովն այս խնդրոյն այսպիսի միջամտել, որ աւելի Քաղ. ժողովոյ պատկանելիք մասեր ունի : Թող Հայրիկ ժողովրդեան օգտակարութեան նախանձախնդրութեամբ իրեն տանուտէր՝ վաստակահանի, ասն մէջ մտած բռնակալ դողը վախէ : Եւ թող կրօն, ժողովը գողի համար կարգապահական կամ Սահմանադրական օրինաց գործադրութիւն պահանջէ (տանց մէջն են նաեւ ծանօթութեան մէջ յիշած Սահմանադրութեան օրինադատութիւն հագնող միանգամայն Սահմանադրութեան բառաւ բառ գործադրութեան նախանձախնդիր Ս. Հայրիկը) :

Ինչ սուր օրէնսդիտութիւն :

Լաւ ևս էր առանց օրինաց օգտակարութիւն գործել քան օրէնքով վրնասակարութիւն :

Եթէ Սահմանադրութիւն օրէնք մ'է եթէ օրէնքը իրաւանց և ճշմարտութեան կազմութիւն ունի և եթէ իրաւունք և ճշմարտութիւն օգտակարութեան կը ծառայեն, օրէնք որ և է եղանակաւ զՊօլոսն իրեն բնութեամբ չար և փնասակար կը մերժէ, վասն զի թողունք անոր հին դատաւարտութեան վճռոյն չարժաւորենք, թողունք նորա այնուհետեւ 12 տարուան մէջ մինչեւ ցայսօր պատրիարքարան գիշուած նորանոր ծանր բողոքներ և ամբաստանութիւնք, որք զայն քաղաքական և եկեղեցական օրէնքով կը դատաւարտեն, մենք միայն քննենք, թէ Պօլոս վարդապետին նշեալխաւորութեամբ վանայ ամենէն շատ բողոքայ վիճակի մ'առաջնորդ առնել կը մտածուի, ունի՞ նա Հայաստանեայց եկեղեցւոյ կազմութեան և կառավարութեան դիտութիւնը, դիտէ՞ նա ազգայնութեան մասնաւորապէս Հայոց ազգի կազմութեան դիտութիւն, և ասոնց ծաղումն վիճակ և նպատակ՝ միանգամայն ազգային և եկեղեցական պիտոյից մատակարարութեան ձեռնհասութեամբ այնչափ ժողովուրդ իր ներկայով և ապագայով ժամանակի պահանջողութեան համեմատ բարոյապէս և նիւթ թապէս անուցանել : Պօլոս վարդապետը որ զինք միայն իրեն բարոյական և մտաւորական մարդ կառավարել կ'անգիտանայ, և վերջին աստիճան կը տկարանայ :

Ըստ օրինաց՝ Պօլոսը մեռած է, կրնայ կենդանանալ եթէ մեր օրէնքը զմեզ փնասելու գործիք մ'է :

Բազմաթիվ օրինակներ : Նոյն իսկ (մեր) օրինաց գործադիրներէն ոմանք , այնչափ կը մարտնչէին մինչև կը համարձակին ըսել , մեր օրէնք բազմաթիւութիւն կամ մեծամասնութիւն է , հոգ չէ թէ ընտրեալն չար , քննադատար և անարժան կըլլայ , բաւական է որ զինքն ուղղներ շատ ըլլան , բանը քուէի առաւելութեան վերայ է կ'ըսեն և ոչ ընտրութեան , մեղ զի՞ փոյթ երբ ընտրողն կուզէ որ իր ընտրելին քննադատար ըլլայ , ապաքէն իրեն համար կ'ընտրէ կ'ըսեն . զայս միայն այն անձը կրնայ ըսել որ ոչ թէ կեղծ օրինական է , այլ թէ ոչ օրէնք , ոչ ընտրութիւն ոչ ժողովուրդ , ոչ աւանդութիւն , և ոչ իսկ սղոյեցութեան պայմաններ գիտէ :

Այս բազմաթիւութիւնը , որ անսահման ապակեղբոնացութիւն կամ օրինամերժութիւն է , եթէ ընդունինք՝ վաղիւ անիշխանութեան մէջ ընկնելովս ենք , և իշխանութիւն մերժողն՝ տարեկան մանկիկ մ'է որ հօր մօր հսկողութենէն՝ ազատ կ'ուզէ լինիլ , և ջրի կամ կրակի մէջ կ'իյնայ : Կիրք կը խանգարէ զսղոյեցութիւն և զօրէնս :

Օրէնք և գործադրութիւն : Վերջապէս նախ օրինաց կազմութիւն և նպատակ ճշդիւ հասկանալու համար՝ պէտք է երբ օրէնք բաւը կը գործածենք՝ անմիջապէս վեր առնենք օգտակարութիւն ըսել է , և երբ օրէնք օգտակարութենէ դադրի՝ օրէնք ըլլալէ կը դադրի , և ըստ այնմ աշխատինք օրէնքն իւր ընդհանրական բնութեամբ հասկանալ և գործածել և հետզհետէ մեր օրէնքն օգտակարութեան տարեքով կազմել , որ գործածութեան արդիւնքը օնինական ըլլայ :

Լանկայի տղագոյնոյ կողմէ 30 ստորագրութեամբ գրութիւն մի ղրկուած է մեղ հրատարակելու խնդրանք , որով շնորհակալութիւն կը յայտնեն Ս. Պատրիարք Հօր այն բուռն ջանից համար , զոր ի գործ է հրդեհի միջոցին : Լրագրոյս անձկութիւնը չներելով հրատարակել յիշեալ հանրագիրն , միայն ի դիմաց ստորագրողաց և ազգին՝ հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը մատուցանուիք Ամեն . Ս. Պատրիարք Հօր , որ հրդեհը սկսելէն մինչև մարին հոն ներկայ գտնուելով , թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս պէտք եղած օգնութիւնն չղանալով մեծապէս նպաստեր է նոյն հրդեհին ա-

ռաջքն առնուելուն :

Հարկ կը համարուիք յիշեցնել Օրագրի խմբագրին , որ այս արտաքայ կարգի ծախքն ալ 10 000 զշ տնտեսական մէջ է , զոր շատ կը տեսնէր :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՒՂԱՅԻՈՅ

ԳԱՂՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Երբեմնեւ ԳԻՒՂԱՅԻՈՅ ԵՒ ԵՒ 25)

Երկրին մշակութեան և ձեռագիտութեան զարգացման յարգը ըստ արժանոյն ճանչցուած չէ մինչև հիմա եղած ձախող փորձերուն համար :

Սակայն գետին բանեցնելու և ձեռագիտութիւնը բանի բերելու համար այնպիսի առանձինն ծանօթութիւններ պէտք են , զոր մեր կրնամք հաստատել թէ իրենց ձեռնարկին մէջ ի գետն ելլողները չունենին :

Բայց յայտնանք , պէտք է խորհիլ թէ ճանաչատանի մէջ այս ձեռնարկութիւններն յաջողցնելու համար ընդառնակ կերպով ըլլալու են և երբեմն ալ հոգը բանեցնելու համար ամեն բանէ առաջ գետինները պատրաստելու է :

Ասկից յայտնի է որ մեծ գրամագրութիւններու օգնութեամբ այս գործերուն ձեռնարկելու է :

Մեր այստեղ հետեւ թելադրելիք միջոցները մասնաւորապէս Հայաստանի գաղթականութիւնն արգ իլելու համար է . սակայն ասանք կրնան Օսմանեան Պետութեան որ և իցէ մէկ երկրին մէջ ալ նոյնպէս գործադրուի :

Հայ ազգի զլիաւորները պէտք է առաջագրեն , նախ՝ այս գործոց ձեռնարկող երկրագործական և ձեռագիտական ընկերութեան գործածած գըրամին ճիշդ փոխարէնն ստանալ , երկրորդ՝ գիւղական ժողովուրդը հոգադործութեան զբաղեցնել , զայն բազմացնել և բարոյական ու նիւթական գիւրութիւններ հայթայթել անոր . երրորդ՝ գետինն նախնական նիւթերը կամ բերքը օգտակար ընել . չորրորդ՝ հանքերը և անտառները բանեցնել :

Գաղաքական անտեսող խառնութեան պարզ հաշիւ մը պիտի ցուցնէ թէ ընկերութիւնը բոլորովին պիտի յաջողուի ճամբով ընելիք շահերէ աւելի մեծամեծ շահեր ընել այս կերպով :

Համայնածանօթ բան մ'է թէ վաճառքներու գինը վաճառաց պահանջմանը ուղիղ կերպով կը համեմատուի , պահանջն ալ գործածելու պէտքին համեմատական է :

Երբ քսան տարի յառաջ կոստանդ-

նուպօլոյ ժողովուրդը հիմակուան չափ չէր , Թաքսիմի գետինները , օրինակի համար , հիմակուրէն տառն անդամքիչ արժէք ունէին թերեւ :

Եթէ ժողովուրդը չաւելնար , յայտնի է թէ Թաքսիմի գետիններուն գինն ալ միևնոյն պիտի մնար : Ոչ նուազ յայտնի է թէ այս գետինն աւելի պիտի իջնէին եթէ մայրաքաղաքին ժողովուրդն աւելնալու տեղ՝ պակսէր :

Այս այսպէս ըլլալէն վերջը , ենթադրենք կարծեօք թէ վանայ լծին կամ եփրատ գետին վերին եղերքները երկիր մը եղած ըլլայ . ենթադրենք գարձեալ կարծեօք թէ այս ընդարձակ երկրին տարածութեանը վրայ հազար անհատ ապրին , որոնց բոլոր ունեցածը փոքր մաս մը գետին և զայն մշակելու համար անհրաժեշտ պիտոյքներն ըլլան : յայտնի է ասոնց նայելով թէ՛ մը շակուածներէն զատ միւս գետինները գրեթէ չնչին գին մը պիտի ունենան , առաւուրն ալ չնչին բան մը պիտի ըլլայ և կառավարութիւնն ալ հարկւոր ոսկիէն շատ աւելի եկամուտ մը չի պիտի կրնայ առնել :

Հիմա ենթադրենք գարձեալ կարծեօք թէ այս հարկւոր մեծ արտադր երկրին վրայ փոխախառնութիւն մը ըլլայ : հազար հօգին տոթը հազարի հասնի , բոլոր գետինները մշակուին , անոր մէջ տեղէն հազորդակցութեան տրագրաւ ճամբաներ ըլլան , հոն գտնուած հանքերը և անտառները բոլորը բանուին և գործարաններ գետինին բերքերը չըջակայ գաւառներու գործածութեան համար բանի բերեն : Յայտնի է թէ գետինները իրենց տուած արդեանց համեմատ արժէք պիտի ունենան , վաճառականութիւնը պիտի ընդարձակի , վերջապէս կառավարութիւնը , առանց արոց վրայ սանթիմ մը աւելցնելու և միայն ժողովրդեան և անոր հանգստութեան աւելնալէն գոյացած ուղղակի և անուղղակի տուրքերով իւր եկամուտներուն այս երկրին մէջ հարկւորապատիկ աւելնալը պիտի տեսնէ :

Արդ՝ գարձեալ կարծեօք ենթադրելով թէ այդ երկիրը այնպիսի ընկերութեան մը ձեռքն ըլլայ որ համեմատաբար փոքրիկ գումար մը գրած ըլլան հոն , այդ ընկերութիւնն ալ պիտի տեսնէ թէ գործածուած նախնական գումարին արժէքը հարկւորապատիկ պիտի աւելնայ :

Ժողովուրդը հոգադործութեան ըզբաղեցնելու , անոր թիւը բազմացնելու և անոր բարոյական և նիւթական տ-

գիւրութիւններ հայթայթելու պայմանը՝ սա հետեւեալ ճշգիւ գործադրութեամբ միջոցներով կրնայ ստացուիլ։

Նախ՝ ժողովուրդը կառավարութեան գործակալաց հարստահարութիւններէն ազատելով։

Երկրորդ՝ ժողովուրդեան մէջ երեւան ելած վէճերը օրինաց համաձայն արդարութեամբ գտնելով։

Երրորդ՝ երկիր մշակելու և բնտանի անասուններ սնուցանելու արուեստը դիւղացի ժողովուրդեան գործնական նպէս սորվեցնելով։

Չորրորդ՝ իւր վիճակը հետզհետէ բարւոքելու և կալուածատէր ըլլալու իրական տէրութեամբ աշխատութիւնը անոր սիրելի ընելով։

Հինգերորդ՝ բերանացի դասերով իւր պարտքերն ու իրաւունքներն անոր սորվեցնելով։

(Շարունակէ)

... Խմբագիր.

Օրագրոյ 341 թիւ թերթին մէջ յօդուած մը կարդացի, որ Մայր Եկեղեցւոյ դպրոց դասուն կը վերաբերէր։

Ա. Կուղեմ հասկնալ թէ ո՞վ է դպրապետէն հաշիւ պահանջողը. բնականաբար ոչ թէ դպրոց ամբողջ դասը՝ այլ մէկ քանի տգէտներ։ Բայց դպրապետ էֆէնտին հաճութիւն տուած էր արդէն հաշիւ տալու, և իրենք ալ դեռ հաշիւը չտուած քանի մը դպրոց դասէն դուրս անձանց հետ միանալով պահարանին և ուսումնարանին դռները կը գոցեն, առանց ազդային պաշտօնական ժողովոյ մը բողոքելու։ Ուրիշ կ'առնեն այսպիսի իշխանութիւն մը։

Բ. Մեք, դպիրքս, մեծագոյն մասամբ դպրապետ էֆէնտիէն գոհութեամբ հաշիւն տուեր և հաշուեցուցակն ալ քիչ օրէն պիտի տեսնեն։ Քանի որ դու, Պ. Զենոր, կը յանդգնիս ըսելու թէ (դպրապետը հաշիւ տալու կը յամառի) սակայն հաշույ ժամանակ իրենք ալ հրաւիրուած էին, իսկ դեռ հաշույ չսկսած, համարձակեցան ըսել թէ՝ գանձապետին օգնական մը կ'ուզենք. բայց ի՞նչ է պատճառը օգնական մը ուզելու, քանի որ այսպիսի ժամանակէ ՚ի վեր գանձապետի վրայ վստահութիւն ունէինք. կըսես նաեւ թէ՝ (թաղական խորհրդէն կը խնդրուի եղբր նոյն անգամայ դպրութիւն չընել) բայց ոչ միայն դպրութիւն չընել, հապա այնպիսի ապստամբները մինչեւ անգամ պատժոյ

արժանի են. վասն զի, կան ոմանք որ դպրութիւն անգամ չեն գիտեր. և կան ոմանք ալ որ դպիր կոչուելու արժանի չեն. որովհետեւ եկեղեցւոյ աւանդութեանցը բոլորովին հակառակ՝ կուզեն իրենց դերերը խաղալ. և դու ալ, Պ. Զենոր, միթէ տեղեկութիւն չունիս որ ապրիլ 29 կիւրակէ օրը ժողովուրդեան խումբն՝ բազմութիւն մը, թաղ խորհրդոյն գիմնելով՝ յիշեալ ապստամբներուն պատժուիլը կը պահանջէին, որոնք բազմութեամբ եկան պահարանին դուռը բանալ տալու, զոր բացին իրենց ձեռքովը որոնք որ գոցել էին, նաեւ չմոռնանք ըսել թէ՝ ասոնք յուսահատելով ձեռքերնին թուղթի մը կտոր առած՝ ստիկոյ անկից խարէքայութեամբ ստորագրութիւն ժողովուրդ ելած են իբր դպրապետի հրամանաւ, ինչպէս ոմանցմէ առանց գործին ճիշդ եղելութիւնը հասկնելու ստորագրութիւն տուած են. ըսելով թէ (թաղական խորհուրդը դպրոց դասուն անուանց ցանկը գիտնալ կուզէ) զոր եթէ չստորագրէք, թաղ խորհուրդը ձեզ դպրութեան պիտի արտաքսէ. կը ցաւիմ ո՞հ ի՞նչ խելք, ... Ի՞նչ ցնորք ... Գալով Պ. Զենորի պէտք եղած տեղը դիմելուն,

Գիտցած ըլլայ որ թաղեցի մը ըլլալով եթէ (իրաւունք ունիմ կըսէ) ժողովուրդն ալ իրաւունք ունիմ կըսէ և ունի, որովհետեւ ամէն իրաւանց տէր է. հապա ես որ դպրոց դասէն դպիր մ'եմ, և կրնամ այն քու մտերիմ գալիքներուդ հետ ալ դպրութեան կէտերուն մէջ քննուիլ. ո՞րչափ իրաւունք ունիմ ՚ի ձայն արդարութեան գրելու այս խնդրոյն նկատմամբ։

Խմբագիր Տէր, կը խնդրեմ սա երկտող գրութիւնս ձեր պատուական լրագրոյն մէկ անկիւնը զետեղել բարեհաճիք. Մնամ երախտապարտ սրտիւ 1873 մայիս 17 Գ. Զ.

Օրագրի 940 թուոյն մէջ կը կարդամք.

« Նաւահանգստին ծովը բանող 8 թիւ շոգենաւը ևն »

Հետաքրքիր եմք դիտնալ թէ արդեօք ո՞ր ծովն է այդ նաւահանգստին ծովը, արդէն կա՞յ այդպիսի ծով մը թէ Օրագիր հրաշակերտած է ՚ի նորոյ։

ՆԵՐՔԻՆ

Հինգշաբթի առաւօտ Եգիպտոսի Բարձր Խտիւր իւր առաջին թարգմա-

նրն եղող վսեմ Աբրահամայէ յի ընկերացած Բարձր Մեծ-Եպարքոսին այցելութիւն մը տալով երկու ժամէ աւելի տեսակցեցան։

— Հինգշաբթի օր Անգղիական դեսպան Սըր Հէնրի Էլլիթ Բ. Գուռը երթալով Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց պաշտօնէին հետ խորհրդակցեցաւ։

— Հինգշաբթի օրը Բարձր Մեծ-Եպարքոս Չամբրճա երթալով գիշերը իւր որդւոյն Հաքիլ պէյին ամարանոցը քննեց։

— Նոյն օրը վիէննայի նախորդ Օսմանեան դեսպան Արիֆի պէյ Թըրիէստէի օսմանեան գրօջակ կրող շոգենաւով քաղաքս հասնելով իւր Պէպէքի ապարանքն իջաւ։

— Վիէննայի օսմանեան դեսպան Գապուլի փաշայ իւր վկայագրին կըսպասէ իւր պաշտօնատեղին երթալու համար։ Կը կարծուի թէ Նորին վսեմութիւնը գալ շաբթու վկայագրին ստանալով կը մեկնի քաղաքէս։

— Հինգշաբթի օր Գերմանիոյ օսմանեան դեսպան Արիտարքի պէյ Մեծ-Եպարքոսէն և Արտաքին գործոց պաշտօնէէն հրաժեշտի հրաման տուելով մեկնեցաւ Վարնայի և վիէննայի ճամբով Պէրլին երթալու համար։

— Եգիպտոսի կառավարութեան բարձրատիճան պաշտօնատար Թալաթ Բիազ և Հայրի փաշաները երկուշաբթի օր Բարձր Խտիւրին Էմիրէյի մէջ իւր ծախիւքը բացած Բիւշտիյէ վարժարանին այցելութեան գացին։

Վարժարանին վերատեսուչ Մուսլիս փաշայ ալ ներկայ էր։ Այս հիւրերը ուրախութեամբ հաստատուելով դպրոցի աշակերտաց ըրած արագ յառաջադիմութիւնները իրենց դոհունակութիւնը և շնորհակալութիւնը յայտնեցին վարժարանի տեսուչներուն։

— Պարպարի Տրիպօլոյ ընդհանուր կառավարիչ Սամիհ փաշայ հինգշաբթի օր Թայիֆ շոգենաւով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս իւր պաշտօնատեղին երթալու համար։

— Աւստրիացի Խմբագիր և գրագէտ Պ. Ժիւլ Վեյլէր մէծիտիյէի չորրորդ կարգի պատուանշանը ընդունեցաւ։

— Տաճկական լրագիրք Պարսից Շահին՝ Լուրպայի ճամբորդութեան համար ինը միլիոն թուման ծախք ընելը անհիմն է կըսեն և կը յաւելուն թէ իրենց առած տեղեկութեանց նայելով Շահը մինչեւ Լոնտոն երթալու համար հինգ միլիոն փրանքի դումար

մը խնդրեր է եղեր :

— Քաղաքապետութիւնը յայտաբարութեամբ կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ իմամներու և թաղերու վերակացուաց իլմուխապէրներ տալու մասին գործած զեղծումներն խափանելու համար որոշած է թէ այսուհետեւ ամէն մէկ իլմուխապէրի համար հինգ դահեկան պիտի առնուի : Զինւորական հանգերձ կարող կիներն մէկ դահեկան պիտի վճարեն : Այս կանոնին դէմ ընդդէմներն աւելի առած ստակնին ետ պիտի դարձնեն և տոյժ պիտի տան ստակի տէրերուն :

— Պարսկաստանի կառավարութեան պաշտօնական օրագիրը հեռագրաւոր մը կը հրատարակէ, զոր Պարսից Շահը Գերմանիոյ կայսեր ուղղած է իր ծընդդէմ տարեգարձին առթիւ : Նոյնպէս կը հրատարակէ նաեւ կիսօմկայսեր պատասխանը, որուն մէջ կայսրը Շահին շնորհակալ ըլլալով կը յաւելու թէ պատրաստ է մեծաւ հրճումնօք զինքը իւր մայրաքաղաքին մէջ ընդունելու :

— Ամէն տարի տաճիկ գործաւորներ կերչ կերթան եղեր գործ վնասուելու և ամենեւին դանդաղեցնելու բան մը չունին եղեր տեղացիներէն : Սակայն այս գործաւորք այս ուարի տեղացւոյ դէմ դանդաղեցնելու ըսելով թէ անոնք զիրենք կեղեքեր և ծեծեր են հոն գացած տաճիկներ : Արիւնահեղ կռիւներ տեղի ունենալով օսմանցւոյ շատերը ծեծուելու և սպաննուելու են, ուստի օսմանցի գաղթականք օսմանեան Հիւսիս-արարանը դիմելով խնդիր են որ այդ կռուարարները պատժուին, և տարակոյս չի կայ թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը պէտք եղած միջոցները պիտի գործադրէ :

— Հինգշաբթի օր Քաշիտրի էմիր Ենգուլ խանին գործակատար Եագուլ պէյ պատիւ ունեցաւ վեհ-Սուլթանին ներկայանալու և զանազան ընծայներ տալու որք են քուրան մը ծանրագին կազմով և գոյնով, ականակուելու սուսեր մը, մարգարտադարդ դօտի մը և Եարքանդի գործանոցներու մէջ չինուած ուրիշ իրեր : Վեհ-Սուլթանը Եագուլ խանի դեսպանին խիստ մարդասիրական ընդունելութիւն մը րրա : Էօղլէքներու Շէյխ Մէհմէտ էֆէնտին և պալատին արտադրապետ Սիրա էֆէնտին ալ հոններկայ էին : Այս առթիւ մեք պիտի իմացունենմք թէ արդէն Եագուլ պէյ երեք չորս տարի կստանալու պօլիս կեցած է Խաքանքըրի Ալէմ Բուլի Խա-

նին ներկայացուցիչի պաշտօնով : Երբ այս իշխանը չորս տարիի չափ առաջ Ռուսաց հետ ըրած մէկ պատերազմին մէջ մեռաւ, Եագուլ պէյ ալ տաճկաստանէն մեկնեցաւ և Կեդրոնական Ասիա երթալով Եագուլ խանին յարեցաւ որն որ իւր յաղթութեանց շնորհիւ զօրացած ըլլալով զայն հոս խրկեց իրեն և իրեն ներկայացուցիչ խաւաններուն խալիֆային քով :

(Լէվոն Հէրու)

— Սէթիյի մէջ նոր օրագիր մը կը հրատարակուի կլասէ Զերնակուրաց անուամբ : Այս խառվարար թերթը որ ազատարար Տալմաշիա մտած է, Զերնակուրացի տեղը պիտի ընէ որուն Աւստրո-Հունգարական երկիրը մտնելն արգիլած էր վիէննայի դահլիճը :

— Զէվրա լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Նէճտի դայմագամ Ապտուլլահ-էլ-Քէյրիլ Բուլթ հասած է Պաղտատ երթալու համար, ուր կայսերական կառավարութեան պաշտպանութիւնը պիտի խնդրէ իւր Սաուլ-էլ-Քէյսէլ եղբորը ըրած յափշտակութեանց դէմ : Սոյն լրագիրը կըսէ թէ Ապտուլլահ իւր ծննդեան արժանաւոր պատիւներով պիտի ընդունուի Պաղտատի մէջ :

— Թաքվիմի վէքայի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Գանէէն հասարակաց կրթութեանց պաշտօնատունը հասած տեղեկագրի մը նայելով՝ այն տեղ 420 աշակերտի համար նախնական դպրոց մը բացուել է : Այս վարժարանին դասատուաց ամսականին ալ ընտելիչք կը վճարեն : 90 ի չափ աղջկանց համար ալ նոյնպէս նախնական դպրոց մը բացուած է և հիմայ Գանէի վիճակին մէջ 140 նախնական դպրոց կայ : վերջի ատեններս ալ ընկերութիւն մը կազմուած է ընտիր գրուածներ հրատարակելու համար :

Հասարակաց կրթութեանց պաշտօնեայն այս տեղեկագիրն ընդունելով այս մասին բոլոր իւր գօհունակութիւնները կը յայտնէ :

— Թունա լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ռուսոսի կուսակալը երեքշաբթի օր Շուվու ըրած ճանապարհորդութենէն ետ դարձեր է :

— Զեւրա լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Սամիրի ընտելիչներէն ունեք Պաղտատի արուեստից և ձեւագործեաց դպրոցը 8,500 օխայ ցորեն խրկեր են :

— Կերեւի թէ Եմէնի զիրարանալը ամբողջապէս պիտի կազմուի : Նոր բանակը երկրորդ երրորդ և չորրորդ զօրաբանակներու չորս գումարտակներ

րէ և հինգերորդ զօրաբանակի ութ գումարտակներէ պիտի բաղկանայ :

— Կը լսեմք թէ Միւնիսթրալիթէն Բերայի թէքէ թաղին նոր այրած շէնքերուն կանգուն կեցած պատերը պիտի փլցնել տայ եղեր : Այս գովելու գործը անցորդները պատերուն փլցնելն առաջ եկած ցաւալի դէպքերէ պիտի ազատէ :

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. ոսկին 100 դր. ի հաշուով

	Ղը. Փը.
Անգլ. ոսկի	110 50
Դաղը	87 20
Բօլ	89 20
Քրքմից	51 20
Ճերմակ մէճիտ տարբ.	101 27
Հինգնոց	103 20
Մէթալիկ	103 20
Պղինձ	120

ԸՆԹԱՅՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Ղաւթիա 1 18 մայիս

Ընդհ. Պարտ. Արժ. բաց	58 2
դոց	58 4
բարձր գին	58 10
ցած	57 27
Սոսիթի թէնէրալ Լ. Ս.	12 5
Գանձատուն 1872 ի	90 —
Սոսիթի Օթօման	5 5%
Պանք ալ Գօնսթ.	7 18
Քրէտի Օթթո Թիւրք	8
Քրէտի թէնէրալ Լ. Օ.	14 56
Պանք վէրիսի	4 28
Թրամվայ	16
Բումէլիի Արժ. Զր.	169
Նոր	80 —
Փոխառ. 69/ (անկորոն)	312
65/	371
65/	361
Բըրօր	— 4/9
Կրամպեղզ	90 15

Ա Ձ Դ

Շերիֆ-Փաշա խան միջին յարկ թիւ սենեակը Գաղղիերէնի, Հայերէ. ոչնի, Տաճկերէնի և թուրքանութեան թիւ դասատուութիւն կ'ըլլայ : Յաճախորդ ունի երեք լեզուաց թէ՛ աշխարհիկ և թէ՛ դրական կիրառութեանցը մէջ ամենայն կերպով գոհ ըլլալնին փորձով պիտի տեսնեն :

ՏԵՐ ԽՄԲԱԴԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ

Կ ԷՐԶԻՆԿԵԱՆԼԵԱՆ ԲԱՐՈՂ ՍԱԻՐ
ՏՊԱԳՐ. Յ. ԳԱՅԱՅԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՐՈՆԵՆ
Կ Պօշխ Գիւրգի խան Զարի յարկ թիւ 26